

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST' A

Luni
1/13 iuliu

Ese totu a opt'a di

Pretinlu pentru Austria
pe jul. - dec. 4 fl. —

Pentru Romania
pe jul. — dec. unu galbenu.

Nr.
23.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a lui Leopoldu Nr. 4.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu

IV.
1868.

GEORGIU SIONU.

Avemu inaintea nostra portretulu unui barbatu care prin geniulu seu, prin zelulu, devotamentulu si rar'a sa iubire de patria si natiune a contribuitu atatu de multu la propasirea, si redicarea numai a patriei sale natale, dar' a intregi natiune romane. Pentru ca din anii cei fragedi ai copilariei sale n'a sciutu si n'a voitu a face distingere intre romanu si romanu; si sufletulu seu de poetu a gasitu totu deuna accentu dulce si caldorse pentru romanulu din Moldov'a, de preste Prutu, din Bucovin'a, de la Muresiu, de la Oltu, si de peste culmile Balcanului. Cordele armoniosei sale lire au resunatu pentru a flagela a dese ori vitiulu ori unde l'ar' vedé, pen-

tru a lumina calea maretulu venitoriu a natiunii romane, si pentru a latu entusiasmulu, devotamentulu si iubirea in tote partile Romaniei.

GEORGIU SIONU.

Ar trebuí o mana de maestru pentru a face adeveratulu portretu a unoru astfeliu de barbati. Noi inse voimu a dá aice numai o notiia scurta, pe catu amu potutu afla, despre datele esentiale ale vietii sale.

Acestu barbatu atatu de cunoscutu Romaniloru in tote partile si alu carui nume va ilustra una din cele mai frumose pagine in istoria literaturei romane, — se trage dintr'o familia de vechia nobletia, care dupa traditiune datéza de pretempulu lui Stefanu celu mare. In adeveru in

cronicele Moldovei se vede figurandu unu aprodu numitu Sionu, care a figuratu între cei trei arcasi cu cari s'a întrecutu Stefanu celu mare candu a voitu a fundá monastirea Putn'a. Se dîce, cã acelu aprodu ar fi fostu fiulu Hanului tatarescu emigratu din Crimu in urm'a unei revolutiuni, botezatu cu numele de Sionu, apoi ilustratu prin mai multe fapte eroice in corpurile de voluntari sub Stefanu celu mare, si in fine impamentenitu prin insuratóre cu o nepóta de sora a marelui domnitoriu Din acelu tataru s'a succesu o familia, care s'a perpetuatu pana in dîlele nóstre.

Nascutu pe la anulu 1822, poetulu nostru s'a formatu prin studii private, cã-ci parintii sei posedindu o avere fôrte modesta, si traindu mai multu la tíera (la comun'a Hîrsova, districtulu Vasluiului in Moldov'a) n'au avutu midilóce alu tiené multu tempu prin scóle. Abié a petrecutu dóue classe de umanióre (gimnasiale) in scólele stului Sav'a in Bucuresci la etatea de 16 ani, si apoi a fostu rechiamatu la cas'a parintésca, unde mum'a sa zacea bolnava. Elu iubiá multu pe muma sa si dorerea ce a simtîtu vedind'o morindu a desteptatu póte intrinsulu geniulu poesiei.

In adeveru junele nostru fara sê ffa avutu ide'a macaru de literatura, fara sê ffa cunoscutu vreo limba straina, fara sê ffa cetitu decãtu Alesandri'a, si cãte-va din romantiele lui Beldimanu, din cari tatalu seu posedea cãte-va esemplare manuscrise, — elu incepuse a rimá, intocmai ca unu puiu de privighietóre, care incepe a esî din tiulee.

Tatalu seu de si pornitu spre betranetie, si astfelu avea nevoie de unu ajutoriu spre cautarea intereseloru sale materiale, cu tóte acestea vedindu schinteele talentulu seu, se determiná a-lu tramite la Jasi, in capital'a patriei sale. Junele poetu intrá in biurocratîa, dar tempulu ce i prisosea lu-intrebuintiá in studiele ce nu le potuse capetá prin scóle. Elu inse nu in cetá a-si petrece noptîle in visári si meditatiuni, cari facura din elu unu fiu alu Armoniei.

Elu mai antâiu incepù cu poesîa elegica si lirica, publicà mai multe bucãti prin foile periodice de pe atunce (anulu 1838—1842), cari in curundu anuntiara natiunei unu poetu. Pe atunci inse ideile de natiunalitate si libertate incependu a prinde radecini in societatea Jasianiloru, si aflandu-se sub presiunea guvernulu despoticu de pe atuncea, junele poetu imbracisîa genulu satirei; elu publicà mai multe versuri satirice in „foi'a pentru minte, anima si literatura“ a „Gazetei de Transilvani'a“, pe

cari censur'a din Jasi le persecutá, si ajunsu a-si face unu nume fôrte poporalu in Moldov'a si chiar in tóta Romanimea. Pentru acêsta inse elu fû persecutatu de guvernul, si pe la 1848 l'am vediutu emigratu prin Transilvani'a si Bucovin'a pana aprópe de anulu 1856.

Nu e locul aice sê urmâmu pe poetu in tóte fasele vietii sale, neci sê enumerâmu productele sale literarie atãtu de bine cunoscute Romaniloru. Ne vomu marginí intru a face o rapede descriere a caracterulu seu.

Incependu cu fisiculu seu, pe langa portretulu ce-lu producemu, si care aréta trasurile unui adeveratu tipu romanu, vomu adauge cã perulu seu e albu ca ninsóra, se dîce, cã elu a inceputu a albí la etatea de 18 ani; se vede cã elu insu-si erá incantatu de frumusetia perulu seu, cã-ci din o poesia ce a publicatu pe la 1846 intitulata „Perulu meu albu“, poetulu pare a se mandrí cu betranetiele sale in anii tineretiei.

Venindu inse la partea morala, vomu dîce cã nu e omu care sê fia cunoscutu pe acestu barbatu de aprópe, fara se apretuiésca natur'a sa cea simpatica, anim'a sa cea dulce si generósa, sufletulu seu celu lealu si francu. In adeveru in lung'a sa cariera de funcționariu, — cã-ci a ocupatu multe functiuni remarcabile, — elu s'a aretatu totudéuna devotatu pentru faceri de bine; de aceea neci a potútu face reserve séu economí cari sê-i asigureze o avere óre-care. Filosofu de natur'a sa, pucinu ambitíosu, a urmaritu totu deuna idealulu seu, despretiundu cabalele si partidele politice. Elu a luat o parte destulu de activa in oper'a cea mare natiunala, in miscãrile cari au consumatu unirea Moldovei cu Munteni'a. Cu tóte aceste unu barbatu care are atãtu de multe merite, astadi se afla retrasu in vieti'a privata, pe candu cu cunoscintiele sale, cu esperinti'a sa, cu geniulu seu, ar' poté fi atãtu de folositoriu natiunei.

Nu vomu terminá pana nu vomu dîce cea din urma vorba care este de ajunsu spre a aretá pre omu. Frumos'a poesia, — „Mirele Romaníei“, — ce a aparutu de curundu in diuarulu „Romanulu“ este oper'a sa.

Dar' acest'a nu va fi celu diu urma acordu alu lirei sale. Literatura romana are de a sperá inca multe productiuni frumóse de la acestu maestru, care cunóscu cãtu de mare este influinti'a unui poetu a supra natiunii sale, si cãtu de subluma e chiamarea sa; si care indemná altadata pe poetii romani se cante dîcandu:

O poete! nu uitá:

Cãnta; ast'a-i legea ta.

GIRLANDA.

girlanda mi-trebui mie,
 Ca sê potu sê mai traiescu,
 Sê mai viu la veselía,
 Si viétia sê simtíescu.
 Dar girlanda impletita
 De fecióre voiescu eu,
 Cã-ci mi-e anim'amorítã,
 Si chiar séca 'n peptulu meu.
 Cine póte a mi-o dá?
 Cã-ci eu dulce i-oiu cantá.

Copilitie tenerele!
 Ce totu stati si ve uimiti?
 Luati dalbe floricele,
 Si girlanda mi-impletiti.
 Pana campulu e in flóre,
 Pe Amoru incununati;
 Cã-ci ca mane flórea móre
 Si de doru o sê oftati.
 Si candu flori nu veti affá,
 La girlande veti visa.

Iute, iute, copilitie!
 O girlanda mi-impletiti;
 Cu-ale vóstre dulci guritie
 Nodurile le uniti.
 Pe copilulu celu sburdatecu
 Ce-Amoru lumea lu-numi,
 Cu unu cantecu nebunatecu
 Eu l'oiu face a veni.
 Voi girlanda i veti dá,
 Si eu vóue voiu cantá.

Lacrimiór'a ve zimbesce
 Lang'unu tristu Nu-me-uitá;
 Ochiulu care le privesce
 Face mintea-a cugetá.
 Prin somnu nu vi se aréta
 Neci o umbra de amoru?
 Au nu-e tempulu ca sê bata
 Peptulu vostru simtítoriu?
 Ah! candu flori nu veti affá,
 Si amorulu va sborá.

De simtíti vre o dorere,
 Lacrimióre adunati;
 De ve trebui mangaiere,
 La Nu-me-uitá cautati;
 O dorere câtu de mare
 Lacrimiórele-o alinu;
 Nu-me-uitá dulce pare
 Sufleteloru ce suspínu.

Ve grabiti a le-aduná,
 Cã-ci ca mani nu le-ti affá.

Mai luati si viorele,
 Mai luati si crinisióri,
 Luati rose, micsiunele,
 Luati felu de felu de flori.
 Si cantati cu veselía,
 La girlanda impletindu;
 Cã-ci ca mane cine scie?
 Nu ve voiu vedé zimbindu!
 Si candu voi veti incetá,
 Vai! si eu n'oiu mai cantá!

Georgiu Sionu.

DOMNITTA ROSAND'A.

O schitia dramatica in cinci acte.

Scumpei mele socie,
 Julia Potriceicu-Hajdeu,
nascuta Falics de la Rosia Abrudului,
 dedieu

acést'a mica incercare, scrisa din indemnulu seu si sub
 inspiratiunea iubirii sale.

B. P. H.

Persóncele :

Domnit'a Rosand'a, fiic'a lui Vasilie Lupulu
 domnulu Moldovei.
Principele Dimitrie Coributu Wiszniewiecki, aris-
 tocratu polonu, óspe la curtea lui Vasilie
 Lupulu.
Milescu, mare spataru, nepotulu lui Vasilie
 Lupulu.
Saff'a, féta din casa a domnitiei Rosand'a.
Barbu }
Falca } capitani.
Carlaniu }
Codreanu }
Olimpiad'a } calugaritie.
Eulampi'a }
Unu baetu mutu.
Un cazacu.
Ostasi, aprodi etc.

Actulu I si II se petrecu in palatulu domnescu
 din Jasi; actulu III in tier'a Cazacésca; actulu IV in
 cetatea Sucevei; actulu V intr'o monastire femeieésca
 din nordulu Moldovei.

Actiunea se repórta la diumetatea secolului XVII.

ACTULU I.

FLORILE.

Odaí'a de primire a domnitiei Rosand'a. O usia in
 fundu si alt'a la drépt'a. La stâng'a o ferésta deschisa.

SCEN'A I.

Milescu si Saft'a.

Milescu (intrandu prin usi'a din drépt'a): Esti singura, Saftico? Unde-e domniti'a?

Saft'a: E in floraria, boerule. S'a dusu sê véda, déca au in floritu micsiunelele de Tiarigradu?

Milescu: Cunoscutu lucru! Muierile trebuie sê iubésca ce-va: d'antâiu le placu florile séu papusiele séu alte jocarie; apoi incepu a le placé baetii; mai in sfêrsîtu, la betranetie, candu nu mai gasescu flacâi, le placu mâtiele si-catieii!

Saft'a: Atât'a tréba ai si dta, boerule, sê icai tóta lumea in risu.

Milescu: Lasandu pe altii sê rida de mine: acést'a se chiama, Saftico, a fi unu omu cum se cade.

Saft'a: Dar de unde este acést'a frumósa óla cu flori?

Milescu: Ai gresîtu cu vorb'a; nu e frumósa ól'a, ci florile sunt frumóse. Asié dara, trebuie sê scíi, câ aceste frumóse flori eu le aducu din partea paharnicesei, care are unu copilandru voinicu ca de optu-spre-diece ani . . . Dar nu intielegu, dieu, de ce sê ti-o spunu tocmai tîe: par' câ tu n'ai cunósce pe toti voinicii cei de optu-spre-diece ani din tóta tír'a Moldovei! Marturisesce singura: asié-e câ cunosci pe baetulu paharnicesei?

Saft'a: Adeca l'am vediutu odata la beserica . . . dar ce are a face?

Milescu: Ce are a face? Ciudata intrebare! Ce are a face baetulu paharnicesei cu beserica?

Saft'a: Ba nu . . .

Milescu (intrerumpend'o): Ce are a face baetulu paharnicesei cu tine?

Saft'a: Ba nu si nu, boerule! ce are a face baetulu paharnicesei cu aceste flori?

Milescu: Uitasem câ-e vórb'a de flori! Apoi bine, Saftico; cum de nu intielegi tu, féta cu minte; tu, crescuta la curte; tu, adapata ca si noi toti cu laptele fatiarnicieii; cum de nu intielegi tu, câ aceste flori, daruite din partea paharnicesei la o domnitia, mirósa (apropia flórea de nasu) . . . da, mirósa a boeríia pentru baetulu paharnicesei? Cu alte cuvinte, paharnices'a ar dorí, ca sê-si véda baetulu in mil'a domnésca: adeca, de o-cam-data macar aprodu de curte, ér de la aprodu nu e departe pana la mare logofetu, câ-ci numai inceputulu este greu pe langa domni, si de aci merge, merge iute, iute ca o róta pe osia . . . firesce, candu osi'a e unsa din candu in candu!

Saft'a: Si de ce tocmai dta, boerule, te-ai insarcinatu a aduce domnitiei acést'a flóre?

Milescu: De ce! Ai ghicitu, draga, de vreme ce me intrebi. Paharnicés'a daruesce domnitiei o óla cu flori, sciindu câ domniti'a e nebuna dupa acestu feliu de ierburi; ér mie, care sum veru primaru cu domniti'a, mie mi-a daruitu o parechia de pistóle turcesci, precum nu are, credu, neci chiaru Mari'a Sa marele viziru. — Acuma, Saftico, pentru ca sê spui si tu vr'o dóue trei vórb'e la urechi'a domnitiei, — câ-ci o féta din casa, destépta ca tine, este si ea mai-mai ca si unu veru primaru, — tie ti-daruescu eu . . . las' sê punu flórea pe ferésta (pune ól'a si scóte din degetu unu anelu) . . . na, acestu anelu eu l'am cumperatu eftinu la Veneti'a, unde am invetiatu in scóle totu cea ce nu sciú; dar aice, Safto, la noi, nu-lu icai neci cu o punga de galbeni.

SCEN'A II.

Totu aceia si unu aprodu.

Aprodulu (intrandu prin usi'a din fundu): Printiulu Coributu intréba, déca Mari'a Sa domniti'a . . .

Milescu: Nu vedi, voinice, câ Mari'a Sa lipsesce?

Saft'a: Nemica, nemica! Poftesec! Domniti'a o sê vina indata.

(*Aprodulu esc.*)

SCEN'A III.

Milescu si Saft'a.

Milescu: Apoi eu me caru de pe aice, Saftico, câ-ci nu-mi place neci de frica acestu mandru printiu polecescu, pe care Domnedieu l'a plazmuitu din fum, ér nu din lutu, ca pe ceilalti ómeni. Inchipuesce-ti, câ de dóue lune de díle decându lu-totu rogu mereu ca sê-mi vinda calulu seu celu roibu, si nu vré! Audi! nu vré sê mi-lu vinda mie, nepotului de domnu . . . ce obraznicia! . . . (Dandu Saftiei anelulu.) Éta arvun'a, Saftico! . . . (Ese iute prin usi'a din drépt'a, pe candu Coributu intra prin usi'a din fundu. Saft'a stâ cufundata in considerarea anelului.)

SCEN'A IV.

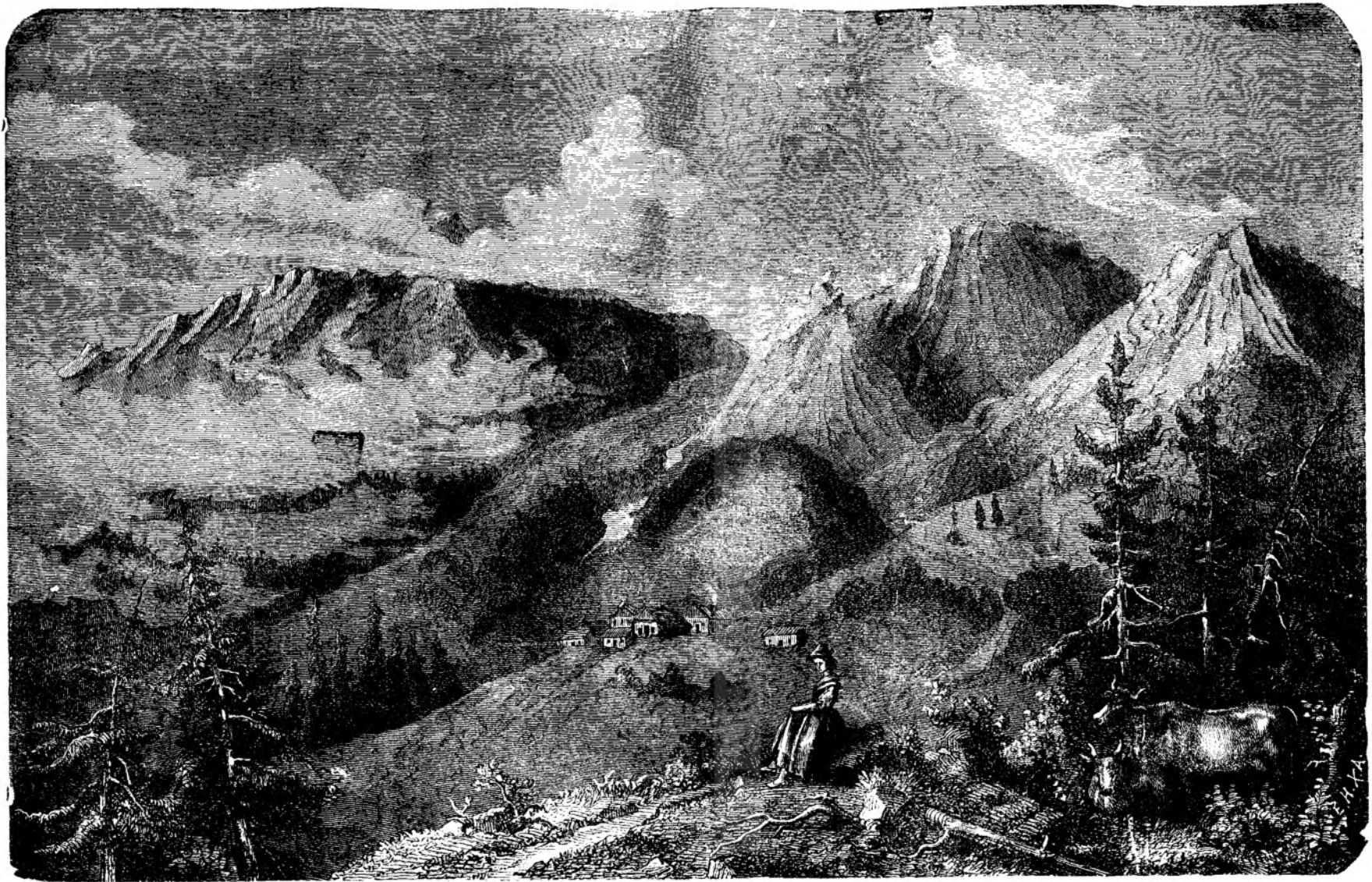
Saft'a si Coributu.

Coributu: Poté-voiu óre sê asteptu pe domniti'a in acést'a odaia?

Saft'a (distracta, cu ochii la anelu): Da, boerule printiu; Mari'a Sa nu va zabaví.

Coributu (asiediandu-se): Unu omu ca mine póte sê siéda, fara a fi poftitu. Privesci o scula coconitia?

Saft'a: Da, mi-a daruit'o cine-va . . . o prietena . . . Dta cunosci pretiulu sculeloru, boerule printiu?

MUNTELE FRAU-HÜTT IN TIROLU.

Coributu: Câte odata. Aréta sê vedu. (Se uita cu despretiu la anelu) Face vr'o doi taleri. Fét'a din casa a unei domnitie este vrednica de a capetá unu daru mai de soi. (Scóte lantiulu de auru de pe peptu.) Tiene acest'a si fâ-ti o salba. (Saff'a ia lantiulu cu sfiéla si-lu ascunde iute in pozunarulu scurteiceii). Scii ôre, draga, câ eu iubescu adeca ti-o spunu numai dtale in patru ochi . . . iubescu pe stapan'a dtale? O iubescu, precum n'am iubitul inca neci o alta femeia, si cu tóte astea, plecu astadi din Moldov'a cu anim'a sfiâta de necasu si de rusíne, câ-ci n'am potutu sê placu domnitiei. Celu putínu, asié mi se pare, câ nu i-am placutu de locu. Dta trebue s'o ffi sciindu mai bine decâtu oricine

Saff'a (cu nedomerire): Nu sciu, boerule printiu . . . dar credu . . . póte . . . n'ar fi lucru de mirare . . .

Coributu: Asculta! Asiu dorí fórte multu sê afflu, déca a séra a fostu aice o vrajitóre tîganca?

Saff'a (iute): O da! Vré sê díca dta ai tramis'o? Dta? In adeveru, ea ni facuse chiaru icón'a dtale! ni-a spusu, câ domniti'a va avé unu barbatu leitu-leitu cum esti dta! Ce prósta am mai fostu si eu sê nu ghicescu indata!

Coributu: N'am tramis'o eu. Este o mare cutediare din parte-ti de a cugetá macar acést'a despre unu omu ca noi. Dar vrajitórea a trecutu si pe la mine si mi-a spusu, nu sciu cum, in trécatu . . . me intielegi! (sê scóla) Inse domniti'a intardíia si eu trebue sê plecu, trebue sê plecu astadi negresítu, ér mai nainte de a plecá asiu vré sê ieu diu'a buna de pe la toti boerii.

Saff'a: Sê nu pleci inca, boerule printiu . . . mai adasta vr'o câte-va díle.

Coributu: Si ce o sê ésa din aceste adastâri fara capetu? Ore mi-gaduesci Dta, câ domniti'a va voi, in sfersítu, sê me bage si pe mine in séma dupa siese lune de nepasare, cu care eu unulu nu sum deprinsu?

Saff'a (gândindu-se): Ai facutu reu, câ nu mi-ai spusu de mai nainte . . . Dar tempulu nu e perdutu . . . Mai bine . . . mai bine departéza-te acum pe o clipa, eu voi vorbí cu stapan'a mea, apoi vino, boerule printiu, si fâ cum vei socotí.

Coributu: Coconitia! Vei mai avé cercei de margaritaru! (Vré sê ése si se întórce de la usia) Adeveratu spunu, draga; mi-pare reu si mie, câ n'am vorbitu cu dta pana acuma; dar este vin'a dtale; de ce sê nu me ffi insciintiatu, câ primesci daruri? de ce sê nu-mi ffi aretatu neci odata macaru unu anelu ca sê pociu pricepe? (Cu ironia): Scii câ eu sum strainu; in tíer'a mea

sunt alte obiceiuri . . . (Pléca si se opres ce in usia.) Cercei de margaritaru! (Ese)

SCEN'A V.

Saff'a (singura, privindu dupa Coributu): Si-cam bate jocu de mine! . . . De tíera, nu de mine . . . Veneticu . . . Dar ce mi pasa mie! (Scóte lantiulu din pozunaru) — Frumosu! Frumosu! Scumpu! (Ascunde lantiulu) . . . Si cercei de margaritaru! . . . O zestre intréga!

SCEN'A VI.

Saff'a si Rosand'a.

Rosand'a (aruncandu privirea a supra vasului cu flori): De unde e acést'a flóre, draga Safta? Ce frumsetie!

Saff'a: Le-a adusu . . . ba nu, nu le-a adusu ci tramisu Mariei tale printiulu Coributu.

Rosand'a: A! Printiulu e pré-bunu Dîci, câ le-a tramisu printiulu? Dîsesi, pare-mi-se, câ le-a adusu?

Saff'a: Ba le-a tramisu, nu le-a adusu. (Rosand'a, distracta, se asiédia pe divanu cu capulu plecatu.) Esti cam trista, scump'a mea domnitia?

Rosand'a: Da, sum fórte trista. Nu pociu uitá cuvintele vrajitórii de a séra. Ai facutu reu lasand'o sê intre . . .

Saff'a: E cea mai vestita vrajitóre in tóta tíer'a Moldovei; si apoi, ori-cum sê fía, nu intielegu de ce sê te intristezi, frumós'a mea stapana? Tîganc'a nu ti-a spusu nemicu reu, nemicu neplacutu, nemicu . . .

Rosand'a: Si tocmai ast'a me intristéza. Sê me fía spariatu ea cu unu viitoriu intunecat, eu m'asiu silí a ffi vesela celu putínu 'pana atunce; eu mi-asiu díce: mane me astépta nori si vijelia, astadi este o dí senina si frumós'a. Dar vrajitórea mi-a prevestitu o sórte atâtu de dulce, incâtu nu vreu, nu pociu rabdá, asteptandu cine scie pana candu . . . (Se gandesce) Ore ce mi-a spusu vrajitórea, Safto?

Saff'a: Ai uitatu, domnitia?

Rosand'a: S'o uitu? neci odata! Dar tu, Safto, nu cunosci anim'a cea slaba a omului! Nóue ni place a audí mereu cele dorite, a le audí din tóte gurele si la totu pasulu, a le audí chiaru atunci candu le cunóscemu si de le-amu cunóscce ori-si-câtu de bine. Ce mi-a spusu vrajitórea, Safta?

Saff'a: A spusu, câ barbatulu Mariei tale va ffi dintr'o tíer'a straina, de nému mare, teneru, frumosu, vitézu de frunte.

Rosand'a: De nému mare, teneru, vitézu de frunte!

Saff'a: Si dintr'o tíera straina. Baga séma, domnitia, câ va ffi si dintr'o tíera straina.

Rosand'a: Vrajitorea a uitatu inse sê-mi spuna, déca barbatulu meu va iubi florile.

Saft'a: Te va iubi pe tine domnitia, — si

Rosand'a: Si ce?

Saft'a: Déca Mari'a ta mi-ai dá voia . . .

Rosand'a: Spune, spune, Safto.

Saft'a; Mie mi se pare, câ cuvintele vrajitorii se potrivescu intocmai cu chipulu unui barbatu ôre-care, dintr'o tiéra straina, de nému mare, teneru, frumosu, vitézu de frunte, si care nu pôte sê nu iubésca florile, de vreme ce . . .

Rosand'a (cu nerebdare): De vreme ce? . . . Sfêrsesce!

Saft'a (aretandu la vasulu cu flori): De vreme ce ti-a tramisu Mariei tale acést'a frumósá flóre.

Rosand'a (scolandu se): Printiulu?

Saft'a: Dintr'o tiéra straina, teneru, frumosu, vitézu de frunte . . .

Rosand'a: Dar de unde scii tu, Safto, câ printiulu mi-place mie?

Saft'a: Asié s'ar poté crede . . . dupa spusese vrajitorii.

(Va urmá.)

B. P. Hajdeu.

VIETI'A FAMILIARIA la romani.

De este unde-va fericire sub sóre, aceea in viéti'a familiaria, in sincer'a, si cordial'a amicéti'a a rudeniiloru si in acele petreceri, bucurii simple e de cercetatu, care le gustâmu sub pad'i'a parintiloru in midiloculu copfiloru, si fratiloru nostri.

Viéti'a familiaria e atâtu de frumósá, incâtu aceea e placuta lui Ddieu, si omeniloru. Viéti'a familiaria e atâtu de fericitóre, incâtu Ddieu insu-si in cele mai patrundietóre asemenâri si-duce a minte de dins'a, acelu Ddieu, carele ca unu parinte ne iubesce pre noi, séu precum o mama se lipesce de copfii sei.

Spre nefericirea nóstra viéti'a familiaria din ce in ce amortiesce intre romani. Tat'a nu se simte mai multu bine intre copfii sei; junele cu nerabdare astépta anulu 18—20, ca sê scape de cas'a parintésca.

O dí din septemana e deosebitu apta spre sustienerea vietii familiare: care e duminec'a. Duminec'a cu odihna, si comunele sale rogatiuni are aceea chiamare, ca familieloru sê intinda bucuria. Inse dorere! Dominecile le vedemu nesantíte, — pentru ce neci candu n'au ramasu pedéps'a.

Multi dintre romani in domineci si serbatori, nu-si cêrca fericirea, si placerea in cerculu

familiei. Fericirea, dorere! intre romanii nostri abié dupa nume e cunoscuta. Fericirea e esilata de la caminulu familiaru, si unde si-au aflatu asilulu? Multi o cêrca mai alesu la crisme, intre ciocniri de pocale pline de beuturi spirituóse . . . Vorbescu de calamitâti, cêrca lecuirea acelora, si intréba, pentru ce-su atâtu de nefericiti? — Nu voiescu a încercá sê insîra feliuritele cause de nefericire, inse caus'a, pentru ce anim'a romanului nu cunósce fericire, zace intr' aceea câ s'au instrainatu de viéti'a familiaria. Si indesiertu! fericirea esilata nu se va rentórcé in cas'a bietului romanu muncitoriu, pana candu va cautá distractiune afara de cuibulu seu.

Deci, fratiloru romani! trebue sê restabiliti viéti'a familiaria cea atâtu de dulce, si fericitóre. Acest'a e isvorulu eternu alu moralului, si a fericirii. Inse a cui va fí acést'a chiamare? A parintelui, séu si mai virtosu a mamei. — Cas'a e sub domnirea mamei, acolo ea guvernédia; acést'a domnire sê fía blanda, careia toti cu dragoste sê se supuna; — pre langa tóte grigile puna-si silinti'a, ca in cerculu ei toti sê fía indestuliti, ca barbatulu venindu a casa, sê intimpine curatienía, mancarea gatita, si vestmintele spelate. — Naintea copfiloru cu barbatulu neci candu sê nu se sfadésca, ci de are ceva, faca-lu atentu intre patru ochi, altu cum amendoi pierdu multu din onóre, si vadia. Cu unu cuventu silésca-se, ca fía-care membru alu familiei sê aiba in totu dreptulu a dîce, cumca a casa se simte mai bine.

Dominec'a tóta cas'a sê imbrace fatia serbatorésca; sê stralucésca de curatienía. Mam'a sê arangedie petreceri cuvióse; séu mérga la preumblare cu ai sei, câ-ci mam'a necicandu nu e superflua intre copfii sei. Dominec'a de are rendu, sê faca mancâri si mai bunisióre. In acést'a dí sê nu se sfadésca cu nimene. Déca pre cineva ar avé de dogenitu, sê amane pe altu tempu. Sê se pórté cu unu cuventu asié, ca in pregiurulu ei toti sê fía indestuliti, si atunci au facutu multu in interesulu viitoriului familiei sale.

Deosebitu femeia tenera sê nu crutie neci o ostenéla, ca pre barbatulu seu sê-lu castige pentru cerculu familiaru. Dreptu aceea sê fía departe totu-de-una voi'a cea rea, capritiulu, sfad'a, — tóte aceste instraina pre barbatu, si déca, odata s'au instrainatu, cu greu se pôte dobandí indereptu. Multe femei se plangu câ barbatiloru, si-afla petreceri pe la crisme; inse e intrebare, ôre nu cumva au ajutatu la aceea si dinsele prin morositate, negrigire, necuratienía?

Tat'a de familia inca trebue sê-si iubésca

cas'a sa, sê petréca bucurosu in societatea femeiei, si a copiiloru sei, sê ajute a restabilí viéti'a familiara.

Sciu eu pré bine, frati romani! câ pre voi multe greutâti ve apésa, câ cu multa sudóre ve cascigati pana de tóte dîlele, câ lucrati multu, de si altcum asta e detorinti'a fiacarui omu de omenia. Inse mai nainte de tóte fiti parinti buni, duceti totu-de-una pace si fericire in casele vóstre; puneti-ve tóta silinti'a, ca pentru voi neci candu se nu sufere femeile, si copfii vostri. De multe ori prin portare contraria casiunati amaru, si storceti lacrima din ochii socielor vóstre. Apoi pentru aceea v'ati casatoritu ca sê guste bieteles femeii amaru si necasu pre langa voi? — Pentru ce a se casatorí numai ca sê faceti nefericite pre sociéle vóstre? — Afara de tóta indoiél'a au si femeile scaderile loru, inse candu v'ati casatoritu, ati sciutu, câ nime nu e perfectu, si déca socotiti câ-su nedrepte in privinti'a vóstra, sê nu uitati, câ de multe ori intristarea are influintia a supra-le. — Fia deci pacea santa intre voi, suferiti slabitiunile femeiloru, precum si ele ale vóstre, neci unii, neci altii nu ve veti banuí.

Afara de ast'a, fratiloru romani! ve rogu sê nu umblati la crisma, séu barem, arare ori le cercetati, ca nimene sê nu póta díce, câ sunteti crismareti, altcum parinti buni de familia neci candu nu veti poté fi. Crism'a e derapanatórea vietiei familiare, precum si a averii. In crisma, pre langa tóta otarirea solida veti uitá de voi; si apoi in ce stare ve veti rentórce?!.. Sociéle vóstre voru fi neindestulite, si voi ve veti maníá, si éta e gata neunirea in familia. Si cine e caus'a acestei discordii?

Intre aceste copfii vostri — de sunt mititei — facu sgomotu si plangu; de sunt mari voru tacé, cu rusîne in frunte, cu dorere in anima. — Voi nu cunosceți torturele, ce casiunati loru, candu beti ve intorceti a casa, si tractati neomenesce cu mamele loru. — Totu ce e in casa, e tristu, si la tóte voi sunteti caus'a. — Nu le causati deci loru atâta superare, nu-i umiliti, nu-i osenditi la aceea, câ le sunteti parinti; bietii copfii déca nu au alta avere, si tóta diu'a trebuie sê lucre, barem sê póta in pace, si cu indestulire petrece in sinulu familiei.

In dîlele nóstre lumea e plina de caintie, câ copfii, si mai alesu junii, nu-si onorédia parinti; — si la acésta si au destula cauza. — Inse unde zace caus'a acéstui reu?

Celu ce astepta onóre, sê se onorédie pre sine. Si cum poteti pofí ca copfii sê onorédie atare omu, carele in manía, séu in betía face

lucruri nebune naintea copfiloru, carele i torturédia, si prin tratare barbara stórce lacrima din ochii mameloru? — In locu sê-i onorédie, sê voru rusíná, si voru fi plini de indignatiune. — O! câtu mi-arú placé sê fíu tare, si mare — díse unu copilu — a carui tata batea amaru pre mama sa. Si pentru ce ai dorí fetulu meu — lu intrebá cineva — asié dara, ca sê poti portá grigia de mama ta, si se o mangai? — Ba nu — respunse copilulu — stringandu in pumni, si schinteindu cu ochii — mi-ar place sê batu pre tat'a. — Cuvinte infiorátore de la unu copilu, fatia cu parintele seu... Si in urma copfii se dedau cu astufeliu de scene, si abié crescu, si-cauta afara de casa distractiune. — In astufeliu de impregiurári apoi e capetu de viéti'a familiara. Cas'a nu e altu ceva, decátu unu feliu de mormentu, in care toti numai decátu a odihni se rentoreu. Si dupa astufeliu de preliminarie scimu, ce sê alege din copfii!

Mai alesu domineca luati séma sê nu umblati la crisma, câ-ci acolo veti sevirsí lucruri netrebnice, care nu voiescu neci a le amintí. — Aici veti resipí totu ce ati cascigatu peste septemana, ve veti vinde sufletulu. Si acésta apoi cu o infernala batjocura o numiti „petrecere“; ve desfetati, pana candu a casa sociéle vóstre plangu, copfii suspina, rogandu-se de pane, care mam'a nu o póte da. — Blastemu a supra capului omului aceluia, carele se veselesce pe cont'a lacremiloru, si suferintieloru acelora, fatia cu cari au juratu, câ i va aperá, si iubi.

Pretiniloru! de ati facutu voi óre-canduva de aceste, credu, câ neci candu n'ati cumpe nitu, ce urmári triste voru sê aiba faptele vóstre!

Nu dícu eu, ca dominec'a sê nu ve petreceti pucintelu, câ-ci dominec'a in parte pentru aceea e menita; aiba si trupulu câte-va óre de recreatiune, precum si sufletulu; tóte aceste-su bine. — Inse nu innóte o parte intru desfetári, pana candu cealalta nu gusta de câtu suferintie. De ai bani de prisosu, cheltuiesce-i aceia in midiloculu familiei, ca sê aiba barem tóta famili'a diua buna. Acést'a se póte apoi numí adeverata petrecere.

Candu doi, trei copfii vedemu impregiurulu nostru, pre cari i iubimu, ni dá curagiu in anima, si potere in bratie.

De cumva m'ati intielesu, cu câtu ati fi mai fericiti si s'ar rentórce pacea casnica, si s'ar immultí averile vóstre. Colucrati din tóte poterile spre consolidarea vietiei, si fericirei familiare... Alta data despre „pastrare“.

Vasilin Popu.

Conversare cu cetitórele.

— Post'a, 1 Iuliu 1868. —

(Unu omu carele purure totu se însóra, — cunun'a frumóselorú romane, — o fóia nóua, — unu filologu, — ciune si iune, — unu poetu care si-a parasitu poporul, — colectiune de poesii, — margaritare din comóra avuta, — Hajdeu in Pest'a, — Domniti'a Rosand'a.)

Am eu unu cunoscutu. De candu lu-cunosecu tot-deuna e logoditu cu atare fêta séu veduva. Necontentitu vré sê se însóre. Dar inca e totu holteiu. Si inca holteiu tomnaticu. E bine. Acestu cunoscutu alu meu de câte ori vine la Pest'a, totdeuna me cercetéza. Nu de dragulu meu. Ci ca sê se uite in protocolulu prenumerantelorú nóstre. Si intru adeveru este o petrecere préplacuta a frundiari protocolulu prenumerantelorú „Familié“. Cine nu s'ar delectá in cunun'a frumóselorú romane?! Macaru câ din cunun'a ast'a mai lipsescu inca multe. Sperâmu inse, câ damele nóstre din dî in dî se voru nisui a completá acést'a cununa, câ-ci numai de la partinirea loru caldurósa depinde in florirea beletristicii nóstre, la care scopu tînde si fói'a acést'a.

Din colo de Carpati, la Bucuresci a mai aparutu dílele trecute o fóia, care asîdere tîntesce la desvoltarea gustului frumosu. Titlulu acestei foi e: „Albin'a Pindului“ si ese sub redactiunea dlui Gr. H. Granda. Dlu redactoru posiede talentulu celu mai escelinte intre poetii generatiunii nóue. Nime, afara de celebrulu Alexandri, n'a publicatu inca atâtú de frumóse poesii poporale ca dlu Granda. Pentru aceea lu-salutâmu cu o viaa bucuria pe campulu diuaristicii beletristicii romane. Sperâmu multu de la activitatea dsale pe terenulu acesta. Numai o mica, modesta si amicabila observatiune sê ni permita dlu Granda. Bolintinianu e unu poetu laureatu. Lu-admirâmu toti, precum lu-admira si redactorulu diuariului „Albin'a Pindului.“ Noi inse ne rogâmu de dlu Granda, ca sê admire mai multu pre Alexandri. Sê se emancipeze de sub influinti'a lui Bolintinianu. Dsa are vocatiune nedisputabila pentru poesii'a poporala. Numai pe terenulu acest'a sê-si cerce dara laurii. In acestu genre póte sê devina alu doile Alexandri, unu poetu european — ér sub influinti'a lui Bolintinianu va remane purure numai unu poetu — mediocru.

Déca inse dlu Granda n'ar ascultá svatulu nostru, lu-rogâmu ca celu putînu sê nu se amestece in filologia. Câ-ci indiesertu dsa va scrie in fói'a sa, câ „vomu dá risului pe acei Midas ai literaturéi nóstre, carii de câti-va ani ne asurdiescu cu *ciune* si *iune*,“ — poetii si toti literatii romani nu se voru spariá de amenintia-rea dlui Granda, ci din contra voru da risului pe aceia, carii si acuma se mai folosescu de ridiculósele si ruginitele cuvinte ca: *natie*, *ocasié*, *espresia*, *consideratie*, *misia*, *protectie* etc. etc. Nu cumva junele nostru filologu sê mérga pan'acolo cu filolog'ia sa, incâtu sê scóta si din gur'a poporului cuventulu „rogatiune“ si sê-i díca „rogatie!“

Dar ce presupunere! „Albin'a Pindului“ va fi organulu clasei inteligente „a natiei.“ Nu va avé neci o tréba cu poporul. Autorii acelu organu „nu astépta nimica de la poporul care *nu intielege* scopulu loru.“ Frumosu complimentu pentru poporul romanu. Si inca cu ce cinismu i se spune bietului poporu acést'a batjocura! Si cine o spunc! Poetulu acela, carele numai prin poesiiile sale poporale si-a eluptatu numele ce-lu are in literatur'a romana. Poetulu poporului si-a para-

situ poporul. Pecatú! Unu organu poporalu redigiatu de dlu Granda ar produce rezultate multu mai eclatante, decâtu luptele in contra *ciune*-loru, si in contra *sintialismului*.

Intr'aceea noi ne-amu esprimatú parerea cu tóta sinceritatea. Dlu Granda la rendulu seu o poté urmá séu lapedá, dupa placerea si vointi'a sa. Era noi sê ne intorcemu la unu altu poetu.

Dílele trecute unu amicu alu nostru de la Bucuresci, dlu J. C. Fundescu ne tramise o brosiura de poesii. Carticic'a pórtá titlulu „Poesii nóue“ si se imparte in trei parti: poesii intime, politice si satirice. Intr'unu numeru ore-care vomu avé ocaziune a publicá o recenziune mai speciala despre acést'a colectiune poetica. Dlu Fundescu nu este unu genfu a carui *fantasia* sê imbratísiedis tóta lumea. Cerculu seu de activitate este de o dimensiune mai mica. Dinsulu e poetulu animei. Neci odata nu se apuca a cantá idei, cari i intrecu poterea si vocatiunea. Pentru aceea mai totu-de-una nimeresce espresiunile cele adeverate. Poesiiile sale sunt simple si totusi elegante, pline de simtiementu adeveratu. De aice provine, câ publiculu le cetesce cu multa placere.

Dlu Fundescu ni mai tramise inca o brosiura intitulata: „Basmé, poesii, pacaliture si gâciture poporale.“ Ca introducere la acést'a colectiune eruditulu nostru istoricu dlu B. P. Hajdeu a scrisu unu articulu ingeniosu despre literatur'a poporala. Prin publicatiunea presinte dlu Fundescu a pasitu pe unu terenu inca neamblatu, si a scosu la lumina câte-va margaritare din comóra acea grandiósa, ce se numesce „pros'a poporala.“ Dorimu din tóta anim'a, ca publiculu romanu se partinésca cu tóta caldur'a intreprinderea acést'a, ca astfelu dlu Fundescu sê póta continuá publicatiunea sa.

Inse noi, stimabile cetitóre, petrecuramu destulu la Bucuresci, sê ne intorcemu a casa!

In septeman'a trecuta avuramu óspeti placuti. — Neobositulu nostru istoricu dlu Hajdeu impreuna cu stimabil'a-i socia au petrecutu câte-va díle in midiloculu nostru. Orele petrecute in societatea d-loru ni voru remané totu-de-una o suvenire placuta. Dlu Hajdeu avú fragedínea a ni ceti frumós'a sa drama „Domniti'a Rosand'a“, si la rogarea nóstra ni concesse s'o publicâmu in fói'a acést'a. Suntemu convinsi, câ mai mare placere n'amu fi potutu procurá stimatelorú nóstre cetitóre decâtu prin publicarea acestui opu. Dlu Hajdeu cu modestia a numitu opulu seu „incercare dramatica,“ — dar noi nu esitâmu a ne dechiara, oâ „Domniti'a Rosand'a“ e dram'a cea mai buna in tóta literatur'a romana, mai buna chiar si decâtu „Resvanu vod'a.“ Cetitórele nóstre voru avé ocaziune a se convinge pe deplinu despre asertiunea nóstra. Deosebitu atragemu atentiunea a supra actului II si IV.

Câtu este de frumosu caracterulu domnitiei Rosand'a! Ce abnegatiune patriotica desvólta ea in actulu alu doile! Dins'a chiar fu logodita cu principele Coributu, candu sosí cazaculu Timusiu si o petí. Tata-seu vod'a, respunse negativu. Inse solulu cazacescu mai adause, câ „30,000 de cazaci ascépta cu nerabdare, ca sê tréca Nistrulu pentru a aretá Moldoveniloru, cumca fiulu hatmanului loru este vrednicu de a luá si o fêta de imperatu.“ Rosand'a audîndu respunsulu tata-seu, intrebá incâtu tempu potu sê capete ei ajutoriu? In o luna de díle, — fu respunsulu. Si in câtu tempu potu sê intre cazacii in Moldov'a? — intrebá éra. Peste trei

dile, — respunse verulu seu. „Domnedieule! — incede atunci Rosand'a. — Du-te, vere, grabesce-te; opresce pe solulu cazacescu; dă-i câ Mari'a sa vod'a si-a schimbatu gândulu; spune-i, câ domni't'a Rosand'a primesce a fi soci'a cazacului Timusiu! . . . Peste trei dîle cazacii voru fi la Jasi; peste trei dîle foculu si sabi'a, pojă-rulu si macelulu voru pustii Moldov'a; peste trei dîle copiii voru fi orfani, nevestele — veduve, parintii voru plange fiii lor; peste trei dîle . . . si tôte aste din pricin'a unei nimernice ca mine! Pentru unu visu de dragoste, pentru o nalucire trecătoare, pentru o umbra de fericire, eu . . . eu sê aducu perirea tierii mele! Blastemurile fratiloru mei sê cada pe nime! Viitorulu meu sê fia claditu pe mormintele romanilor! . . . O, nu, neci odata. Du-te, vere; grabesce-te; opresce pe solulu cazacescu! (Cătra amantulu seu). Te-am iubit, printiule, dar tier'a mai pe susu de tôte!“

Femci romane, ascultati, cetiti si recetiti aceste cuvinte subline. Invetiati-le de-a rostulu. Intipariti-le in anemele vōstre! Sediti, pastrati si nutriti in pieptulu vostru acestu simtiementu sacru. Modelulu sê vi fia — Domni't'a Rosand'a!

Sobăfu Vulcanu.

Teatru natiunala.

Lugosiu 7 iuliu. — Popōrele cele mai antice, cari aveau idea de teatru si representări pe scena, si-facura teatro, unde se aretara mai multu scandale.

In Greci'a inse nisuiră, ca teatrulu sê nu fia numai locu de petrecere, ci si unu institutu pentru desvelirea spiritului si anemei, unu institutu de cultur'a poporului — si pentru acest'a in teatru erau locuri destinate fara plata de intrare pentru cetateni.

Grecii, carii pe mai multe terene aretara dreptuni bune adeverate, o nimerira mai tardiu si cu institutul teatralu, si ei au servitu de antăiulu esemplu bunu pe scena. — Popōrele au primitu acest'a dreptiune, ca teatrulu sê fia institutu de cultura, — inse crescendu coruptiunea, acest' si pe scena si-a avutu reflecșulu seu, sê dau asié representări cari pōrta cu sine coruptiunea publicului, si i-o sustienu, i o intarescu, de ôrece — preste totu — acele piese i sunt mai plaute, cari produc spectacole ce irita sensualitatea brutala, cari sunt mai aprōpe de desfrenare, si lovescu in virtute si moralitate. — Veditu adi de aceste pe scena in secululu ce se dîce alu civilisatiunii, trebuie sê marturisimu, — câ amu perduť din modestia, si amu facutu regresu in moralitate.

Astufelu de teatru a unui poporu, arēta coruptiunea si demoralisarea lui, e degeneratoriulu publicului, si acest'a, candu numai in astufelu de spectacole are placere, a degradatu la o plēbe prōsta.

Astufelu de teatru pentru romani, carii numai ce acum se desteptara sê intre in diua, ar fi unu institutu ce-i pōrta prin intunerecu, i amagescu in rele vechie si pecate; unu institutu ce si simpl'a naivitatea lor acum in infflorire, le-ar infitiā cu smintele scandalōse a altoru popōre mai culte, dar mai corupte.

Aceste mi-sunt ideile despre institutul teatralu, si condusu de aceste, ve comunicu cu bucuria, cumca Dlu Mihai Pascali, directoru teatralu din Bucuresci, a sositu si la Lugosiu cu o parte din societatea dramatico-artistica, si in 4 iuliu a datu pe scena „Ea este nebuna“ drama, si „Nevest'a trebuie sê-si urmeze barbatulu“,

comēdia, ēra in 5 iuliu „Gargaunii“ si societatea e invitata pe mai multe representări in Lugosiu.

Avendu ocaziune a cunōscō repertoriulu acestei societăti dramatice, asié din jurnalele ce publicara representările din Brasiovu si Sabiu precum mai de aprōpe de la regiseriulu societăti, am aflatu, ca repertoriulu e mai multu de piese straine, si mai putimu originale romane.

Straine, dar alese fōrte bine, din piesele cele mai bune a le teatrelor din Parisu, Berlinu, Vien'a etc. piese cari sunt pentru intarirea virtutii familiare si moralitate, pentru spiritu si anima, asié incātu parintii fara genare si-potu duce prunci in teatru, si publiculu nevinovatu nu e silitu sê rosiēsa ca la unele „pese“ nemtiesci.

Dlu Pascali are idea câ teatrulu sê fia unu institutu unde publiculu se corege, ēra nu se strica mai tare, pe publicu sê-lu redice la cunoscinti'a artei si bunului, frumosului, — ēra nu teatrulu sê se scobore in clasele rele a le publicului si sê reproduca atari scandale a le lui. — Noi salutāmu ide'a si scopulu Dlui Pascali, lu-incuragiāmu sê pasiēsa totu cu acest'a tendintia salutaria, si sê latiēsa chiamarea teatrului romanu, sub aceste principie si dincōce si din colo de Carpati, pentru câ in epoc'a redesteptării poporului nostru nu potemu fi condusi decātu de virtute.

Am auditu pe mai multi facendu observatiuni, câ repertoriulu e putinu proveditu cu piese originale natiunale si informandu-me mai de aprōpe, nu pōte fi cu ocaziunea acest'a altcum, pentru câ:

a) dramele nōstre istorice si originale, mai tôte sunt compuse pentru personagi numerosi, si societatea acest'a caletōre nu pōte da contingentulu personagiului, care in unele drame suia la 50—100 de persōne pe scena.

b) Unele piese originale pentru noi nu pōtu ave interesu, de ôrece ori sunt numai locale, si trebuie a cunōscō si alte impregiurări, ori sunt intr'o limba satirica grecita, turcita, ce noi nu o intielegemu.

c) transportarea unui cuadropu mare e cu greutate si spese, — mai departe a armaturei si altoru instrumente.

Altecu Dlu Pascali e condusu pentru scena si de ide'a romana natiunala, representa si piese mai mici originale cari mai multu potu corespunde numerului personagiului, impregiurărilor politice de aici, pentru câ piesele natiunale se revedu la poliŃu, (? Red.) — si gradulu de cultura, in care se afla precum opulu, asié persōnele societăti, — de ôrece Dlu Pascali si-a alesu opurile in cari e limb'a romana curata, — in cari pōte representā pe romani, cum i pōte vedē si strainulu ca sê-lu pōta respectā, — in cari demustra cumca artea romana teatrala s'a redicatu la o inaltime cu a popōrelor culte, si cumca romanulu asemene e chiamatu de a fi admiratu pe scena.

Premitiendu acest'a introducere, in viitoriu voi referā despre societate mai de aprōpe.

A. M. Marienescu.

Din muntii de varu a Tirolului.

(Cu ilustratiune pe pag. 269.)

Alpii apuseni se estindu in trei ramuri in Tirolu. De alpii acestia se deosebescu in tōta privinti'a muntii de varu, cari asiderea se estindu peste Tirol'a alaturca cu alpii cei mari. Form'a alpiilor centrali e

neteda, si piscurile sunt rotunde; éra la muntii de varu e cu totu contrariu, acestia se aredica costisii in susu ca nisce rupturi de stanca, pana la inaltíme de 10.000 urme, si verfurile loru sunt ca taiate; pe cari nu se afla unu firu de planta, si stralucescu, la arsitia de sóre, cu o lucire alba nesuferibila.

Pe candu alpii centrali sunt plini de ierburi grase si flori frumóse si mirosítóre, éra pe la póle incununati cu paduri dese si umbróse; pe atunci muntii de varu sunt plesiugi mai de totu, abié pe la póle si prin vai se afla ceva ierburi si plante verdi, din cari ca nescé stálpi, se inaltia stancele de varu.

Cine ar voi se véda muntii de varu a Tirolului in tóta grandiositatea loru, acela sê se suie pe Lanterköpfel de langa Insbruck.

De pro unulu din vérfurile aceste se póte vede de alungulu valei Inn pana la grup'a de stanci a muntelui imperatului din Hufstein. Ilustratiunea ce a aducemu, representa stancele albe Solstein, Brandjoch, Hoher Satel si Frau Hütt, cele mai inffioratóre stance de munti, si pe cari numai de partea de din colo se poté omulu suf. Solstein se inaltia oblu in susu de 9020 urme. Frau Hütt seména unei femei, care tiene unu pruncu in bratie.

CE E NOU?

** (Dlu M. Cogalniceanu), celebrulu istoricu, oratoru si barbatu de statu alu Romániei petrece in midiloculu nostru, trecandu p'aice in Franci'a. Regretámu, cá de asta-data impregiurárele nu-lu permisera a remane mai multu tempu in Pest'a; dsa inse avú fragedímea d'a ni promite, cá rentornandu-se din caletori'a sa, va dispune de mai multu tempu, si atunce va sacrá mai multe díle pentru noi. Vineri in 10-a julu marele nostru barbatu visitá cas'a reprezentantiloru, si totu in aceea-si dí dupa média-di primí felicitárele junimii nóstre de aice.

** (Dlu B. P. Hajdeu), neobositulu nostru istoricu marti in 6 julu si-continuá caletori'a sa prin Vien'a catra Franci'a si Angli'a. Cu bucuria inregistrámu, cá cercetárele dsale in bibliotecele d'aice avura unu resultatú splendidu, si a nume descoperi dóue-dieci si siepte de documinte istorice necunoscuté si needate inca.

** (Inca unu óspe placutu). Renumitululu nostru istoricu si jureconsultu, dlu A. Papiú Ilarianu, asísdere trecú in septeman'a trecuta prin Pest'a. Dorere inse, cá aice stete numai o dí si astfelu nu-lu potura salutá toti stimatorii dsale.

** (Diet'a Ungariei), precum se vorbesce va incheiá siedintiele sale cu finea lunei presinte. Dintre deputati o multíme s'a si dusu a casa.

** (Din Aradu) ni se scrie, cá adunarea generala a Asociatiunii natiunale de acolo se va tiené in lun'a lui septemvre, cu care ocasiune, inteliginti'a nóstra din Aradu va arangiá si unu concertu in folosulu Asociatiunii.

△ (In Transilvani'a) in anulu trecutú 1867 s'au intemplatu 644 incendii. Daun'a causata prin acést'a calamitate e 922,964 fl. Asecuratiune a fostu numai de 19,443 fl. ér 10 ómeni au cadiutu viptima flacariloru.

** (Dlu dr. Joani Ratu), agerulu luptatoriu alu causei nóstre natiunale de cáte-va díle petrece in Pest'a.

** (Indreptare). In arulu trecutú la socót'a publica despre banii imparfíti intre junimea studiósá de aice, e a se mai adauge, cá Demetriu Todoru jur. de an. III asísdere a capetatu 10 fl.

Literatara si arte.

** („Albin'a Pindului“), sub acestu titlu junele nostru poetu dlu G. H. Grandea incepú sê publice la Bucuresci in fia-care luna de dóue ori, fóia pentru litere, sciintie si arte. Salutámu cu bucuria acést'a intreprimere literaria si i dorimu succesu bunu!

** (Colectiune de poesii). Junele poetu, amiculu nostru, dlu Julianu Grozescu a arangiatu sub tipariu poesiiile sale. Stimatele nóstre cetitóre au avutu ocasiune a se delectá a dese ori in creatiunile poetice ale acestui raru talentu; de aceea ni implinimu o detorintia pré placuta, recomandandu atentiunii loru colectiunea acést'a, care contine unu frumosu buchetu de floricele culese pe Parnasulu romanescu. Cartea va fi ilustrata cu portretulu autorului. Banii de prenumeratiune sunt de a se tramite la editorulu opului d. protopopu Vincentiu Grozescu in Gr.-St.-Miklós. Pretiulu unui esemplariu e 2 fl.

× (A esítu de sub tipariu): „Compendiu de dreptulu canonicu, alu unei santei sobornicesci si apostolesci biserici, compusu de Andreiu Baronu de Siagun'a, Archiepiscopu si Metropolitu alu romaniloru de relegea greco-resaríténa din Ungari'a si Ardealu“ — de 31 cóle in formatu de 8° mare si se afla de vendiare la Tipografi'a archidiececana. Pretiulu unui esemplariu 3 fl.v.a. (T. R.)

Din strainetate.

△ (Universitate de dame). Damele din Angli'a s'au pusu din tóte poterile, ca sê faca o universitate de medicina esclusivu pentru femei. Subscrierierile pentru acoperirea sumei necesarie la acést'a s'au inceputu, si curgu favorabilu. Scopulu acest'a voiescu a-lu realisá cu ori ce pretiu, si déca cumva guvernulu anglesu nu ar concede, atunci se voru întórece catra Franci'a, Itali'a séu ori care altu statu din Europ'a.

▽ (Sierpele de mare). Personalu naiei de negociu „Infans“, carea a indatinatu a face drumulu intre Spani'a si Indi'a povestesece, cá in apropierea insulelor canarice ar fi vediatu sierpele de mare, si s'au potutu apropiá de elu pana la distantia de 2—300 pasi. Capitánulu naiei a si voitu sê-lu pusce, pe candu inse a intorsu nai'a cu tunulu catra elu, a disparutu pe sub apa; peste cinci minute éra a esítu, inse atunci se departase mai bine ca de 5000 de pasi. Spunu cá i-au vediatu si arpile cele rosii, cu cari se ajuta la inotatu. Unii dícu, cá e ca de vr'o 25—30 stangeni de lungu; éra altii, cá-e cátu unu plop de lungu si grosu ca o bute.

△ (Cutremuru mare). Pe insulele Sandwich, asié unu cutremuru a fostu in 4 aprile a. c., cátu suprafati'a pamentului undulá ca valurile apei. Cutremurulu s'a trasu de catra orasiulu Clau catra Hilo, si a duratu 2—3 minute. Bisericele si edificile din intréga insul'a parte s'au ruinatu, parte s'au crepatu. Stancile de pe malulu marii s'au despicatu si rostogolitu in mare. Pomii si arborii s'au ruptu din radecina. Omenii si animalele au cadiutu tóte la pamentu. Unu satu din 31 de numere dinpreuna cu 5—600 de vite s'a cutropitu. In mai multe locuri s'a crepatu pamentulu cáte de 20—30 de urme, pe unde apoi a esítu apa ferbinte.

△ (Omulu si gretusiulu). Cutare-va invetiatu din strainetate, bagséma neavendu alta ce lucrá, a calculatu aceea, ca tonulu gretusiului, se aude pana in indepartare de 1/6 parte de mila. Era omulu e cu 26.000 de parti mai mare ca acést'a insecta. Acum, déca si to-

nulu omului ar fi totu in proportiunea acést'a de tare; atunci, negutiatoriuulu din Londr'a ar poté vorbí cu altulu din Asi'a mica peste Constantinopolu; séu, guvernulu din Londr'a potea vorbí cu Napier de pe vérfurile Magdalei; adeca ar poté vorbí unulu cu altulu din indepartare de 1000 de mile. Déca ar fi ast'a asié, atunci nu multu lucru ar avé telegrafulu.

▽ (*Serbarea lui Huss*) s'a tienutu in 5-a l. c. la Constanti'a cu o pompa mare. Dupa inaugurarea monumentului lui Luther in Worms — asié dicându — mai tótu publiculu s'a dusu la Constanti'a ca sé asiste la serbarea, la carea Bohemii s'au pregatitu de multu. Numerulu celoru ce au luat parte la acésta serbare sé díce a fi fostu peste 25.000.

MOD'A.

In descrierea presenta, ne vomu marginia a descrie pe scurtu mod'a cea mai nóua a sezonului de véra din Parisu.

Amintindu mai nainte de tóte despre colorile ce sunt in usu, mai intrebuintiate sunt colorile floriloru, si dintre aceste mai alesu cea vénéta deschisa, colórea florii de macu, argintia si galbina fórté deschisa.

Vestmintele de promenada sunt mai virtosu de materii de o colóre, si mai adescori din taffet séu foulard verdú ori suriu deschisu. Vestmentulu stá din „robé ronde“ si „jupon“ si din unu rocu cam scurtu, care dinapoi e fórté ineretútu si chivitu in diferite moduri. Robe ronde (séu japon-ulu costumului) pe de desuptu e incarcatu de garniture late, cu mai multe volante si cu pufuri ineretúte, contrase séu garnite „à la vielle.“ Garnitur'a e séu d'o materia cu vestmentulu séu de taffet séu atlas de coloru putínu abatatóre.

Garnitur'a vestminteloru de o colóre, p. e. percalu suriu, (toilet'a simpla de promenada) se face de percalu suriu ori lila, ineretútu ori sucitu. (in forma frisurei).

Paletot-ulu cu guleru triangulariu pe spate se mai pórtá numai la inbracare de totu simpla, si paletot-ulu ce inca se mai pórtá e séu talma scurtu, mantille-écharpe, fichu „Marie Antoinette“, fichu-baschlic, fichu-écharpe, cu gulerutiu si cu baltiuri (maschle) de prima lata.

Paletot, fichu si celelalte de taffet si cachmir negru se pórtá la haine negre de taffet, séu la de acele, la cari, altu ceva, nu stá asié bine.

Brâurile (Schärpe) cu baltiu (maschle) dinapoi (cari de presentu nu-i iertatu se lipsésca) numai sunt asié ca dintru inceputu, cu unu baltiu si dóue capete lungi, fara sunt cu baltiuri multe si diferite, si de form'a séu a frundiei séu a fecherului si cu capete lungi si late cari se finescu in forma de coltiu (zacke), cari sunt chivite, dupa cum e vestmentulu, séu cu cretiele de metesa séu cu dantele (cipca) late.

La teatru si concerte se intrebuintieza pelerii de túll albu, dar la promenada neci de cum de aceste. Mai cu séma peleriile sunt de túll negru, cu flori colorate, si garnitura de prime de colórea flórei macului. Mai de recomandat si mai elegante sunt peleriile de „túll de atlas.“ Fundulu peleriei acesteia e latu si trasu in metasa cu ape, intretiesuta cu floricele.

Gâcitura de siacu.

De N. F. Negrutiu.

sca-	ma-	dusu	Nu'mi	si'mi	prea	re,	é-
tó-	e	dà	a-	Le-au	sa.	scii,	na
ra:—	pa-	sa	ce	le-	Da-	mai	sa-
ma-	te	suf-	re,	Cátu	m'-a-	teó-	cumu
re.	Fa,	re	pa-	rea'	tu'-mi	de	Ci
da-	ma	ma-	si	pâ-	mas-	Fa	mu-
O	Nu-	ta	ma-	ne!	ta-	ra-	nici
as-	re-a	Dóm-	amu	tié-	ne	stra-	re,

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gâcitur'a de siacu din nr. 20.

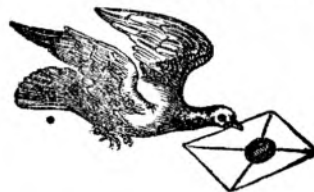
Cine nu se scie bate,
Pentru dreptu si libertate
Nu e omu, nu e romanu,
Nu e fiu demnu de Traianu.

Cine nu lupta cu noi,
Candu mosi'a e 'n nevoi,
Nare dreptu sé mai traesca
Pe campi'a romanésca.

Mei mongole mei.

Deslegare buna primiranu de la dómnele si domnisiórele: Catarina Jucu, Anastasia Leonoviciu, si de la domnulu: Zaharia Dina.

POST'A REDACTIUNEI.

Doinele: Totu me miru si miru dragutia, — Frundia verde din carare, — Turturica, turturea, — Candu siedeai cu mine 'n satu, — Bado, badisiorulu meu, — Frundia verde de mohoru, — se voru publicá. Ni-arú placé inse, ca sé ne insciintiodi, déca aceste sunt originale séu poporale. Celelalte nu se potu.

Keeskemét. Doin'a tramisa e buna. Ni se pare, cá e poporala. Rspunde-ni.

La mai multi. Cu esemplare din inceputulu anului nu mai potemu sierbí, cá nrulu 7 lipsesco.

Versurile. — Mei Tiberu, — Despre crescearea feteloru, — Despre unu ubitu si iubita — nu se potu publicá.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1868. prin Alexandru Kocsi. Piat'a de pesci Nr. 9.